

میثم تمّار

سردارِ سرِ دار

آیت الله حاج شیخ محمد حسین مظفر

(۱۳۱۲ - ۱۳۸۱)

ترجمه: علی اکبر مهدی پور

سرشناسه	: مظفر، محمّدحسین، ۱۸۹۴ - ۱۹۶۱ م.
عنوان و نام پدیدآور	: میثم تمار: سردار سر دار / محمّدحسین مظفر؛ ترجمه علی اکبر مهدی پور.
مشخصات نشر	: تهران: قدیم الاحسان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۵ ص.
شابک	: 978-600-7170-20-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
پادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: میثم تمار، - ۶۰۰ ق. -- سرگزشتنامه
سبب	: صحابه
شماره زوده	: مهدی پور، علی اکبر، ۱۳۲۴ -، مترجم
بندی کنگره	: ۱۳۹۴ م/۵/۵ BP۳۲۴
رده بندی دیوب	: ۲۹۷/۹۴۲
شماره کتبی ملی	: ۳۹۶۳۰۲۱

میثم تمار

نویسنده: محمد حسین مظفر

مترجم: علی اکبر مهدی پور

ناشر: قدیم الاحسان

نوبت چاپ: اول، مهر ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۷۰-۲۰-۵

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

تهران: میدان قیام، بلوار قیام، نبش خیابان مشهدی رحیم، انتشارات قدیم الاحسان / تلفن: ۰۲۱-۳۳۵۴۶۶۳۱
تهران: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان شهدای ژاندارمری، پاساژ کوثر، پلاک ۷- انتشارات آرام دل
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۱۶۹۷ / سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۷۷۷ / WWW.ArameDel.ir

فهرست مطالب

۱۱	مردی بزرگ از خاندانی بزرگ
۱۱	نام نامی و نسب رازی
۱۱	طلیعه‌ی نور
۱۲	اساتید
۱۲	تألیفات
۱۴	کتاب حاضر
۱۵	کتابنامه‌ی میثم تمار
۲۱	میثم تمار
۲۳	نام و نسب او
۲۶	از کجا به کوفه آمد؟
۲۷	پذیرش اسلام
۲۸	بردگی میثم
۲۸	دوران‌های دوگانه‌ی زندگی حضرت علی علیه السلام پس از پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۳	والا سرشتی

- ۳۶ میثم از دیدگاه پیامبر ﷺ
- ۴۲ میثم و امیرالمؤمنین ؑ
- ۴۷ میثم و اهل بیت ؑ
- ۵۰ شاگردی برومند
- ۵۱ معیارها و ارزشها
- ۵۳ دانش
- ۵۵ میثم و اخبار غیبی
- ۶۲ علم و تدبیر
- ۶۷ احادیث سنی و دشمنان
- ۷۱ بصیرت و بینش
- ۷۴ استواری ایمان
- ۷۸ قوت قلب
- ۸۱ یقین پایدار
- ۸۳ زهد و تقوی
- ۸۵ فصاحت و بلاغت
- ۸۶ دعوت به حق
- ۸۸ روی در روی باطل
- ۹۱ دیدار میثم با حضرت خضر ؑ
- ۹۳ میثم و داستان کربلا
- ۹۶ میثم و ابن زیاد
- ۹۹ میثم و عمرو بن حُرَیث
- ۱۰۱ میثم و فضائل اهل بیت ؑ

۱۰۴	رسوایی بنی امیه
۱۰۷	میثم و تقیه
۱۱۴	احادیث میثم
۱۱۵	کتاب‌های میثم
۱۱۶	شهادت میثم
۱۲۸	جا به دار آویخته شد؟
۱۲۸	به روزی به شهادت رسید؟
۱۲۹	چگونه دفن شد؟
۱۳۰	دهمین شهید
۱۳۱	مقام میثم در بهشت
۱۳۱	سیمای میثم
۱۳۲	آرامگاه فعلی‌اش
۱۳۵	اولاد میثم
۱۳۶	۱. محمد
۱۳۶	۲. شعیب
۱۳۷	۳. صالح
۱۳۷	۴. علی
۱۳۸	۵. عمران
۱۳۹	۶. حمزه
۱۴۰	نواده‌های میثم
۱۴۰	۱. اسماعیل بن شعیب بن میثم
۱۴۰	۲. یعقوب بن شعیب بن میثم

۳. ابراهیم بن شعیب بن میثم ۱۴۱
۴. یوسف بن عمران بن میثم ۱۴۱
۵. علی بن اسماعیل بن شعیب بن میثم ۱۴۲
۶. محسن میثمی ۱۴۴
۷. محمد بن یعقوب بن شعیب بن میثم ۱۴۵
۸. محمد بن حسن بن زیاد میثم ۱۴۵
۹. معاویه بن وهب میثمی ۱۴۵
۱۰. احمد بن حسن بن اسماعیل بن شعیب بن میثم ۱۴۶
۱۱. علی بن حسن بن اسماعیل بن شعیب بن میثم ۱۴۶
۱۲. احمد بن حسین میثمی ۱۴۶

بخش شمار / ۱۴۹

- مقدمه ۱۵۱
- جلوة سعادت / سیدرضا مؤید ۱۵۵
- شوق پرواز / احمد علوی ۱۵۷
- بهشت آرزو / محمدعلی صفری «زرافشان» ۱۵۹
- وقت پرواز / محمدعلی صفری «زرافشان» ۱۶۱
- سخن حق / احمد ناظرزاده کرمانی ۱۶۳
- راه ولایت / رضا یعقوبیان ۱۶۴
- مرقد پاک / رضا یعقوبیان ۱۶۶
- جرم ارادت / محمدرضا یزدی «آینه» ۱۶۷
- حلقه‌های زلف / مسعود یوسف پور ۱۶۹

۱۷۱	محرم راز / سیدرضا مؤید
۱۷۳	فریاد غزل / محمدرضا یزدی «آینه»
۱۷۴	اسیر عشق / هاشم وفایی
۱۷۶	فلک رتبه / اختر طوسی
۱۸۲	میشم و حبیب / غلامرضا سازگار «میشم»
۱۸۷	خط عاشقی / عباس حق خواه «هدهد»
۱۹۰	واژه عاشق / محمدعلی میرفخرایی «فخرا»
۱۹۴	خرمای ولا / محمدعلی میرفخرایی «فخرا»
۱۹۷	دار محبت / انوشیروان بهمنی
۲۰۵	شب تار / محمود قاضی زاده شانی
۲۱۰	مفسر آیات / محمود قاضی زاده کاشانی
۲۱۷	نام پاینده / خوشدل تهرانی
۲۲۲	کام خونین / سیدرضا مؤید
۲۲۳	صاحب سر / علی اصغر یونسیان «ملتجی»
۲۲۶	شوق عشق / شکوهی تهرانی
۲۳۳	کامل عیار / نظام الشعراى اراکى
۲۴۱	لطف الهی / اختر طوسی
۲۴۱	همسایه نخل / میثم مؤمنی نژاد
۲۴۲	ایستادگی نخل / میثم مؤمنی نژاد
۲۴۲	سلیمان علی / جواد هاشمی «تریت»
۲۴۳	آرزوی مرگ / میثم مؤمنی نژاد
۲۴۳	لوح دل / میثم مؤمنی نژاد

- ۲۴۴ قرین عترت / اختر طوسی
- ۲۴۴ شهد عشق / سید محمد رستگار
- ۲۴۵ آیینہ افتخار / هاشم وفایی
- ۲۴۵ بارش شعله / سید محمد رستگار
- ۲۴۶ مدحت / سید محمد رستگار
- ۲۴۶ عذر سکوت / هاشم وفایی
- ۲۴۷ محرم راز / سید محمد رستگار
- ۲۴۹ آثار چاپ شده / مؤلف

مادی بزرگ از خاندانی سترگ

اشاره‌ای کوتاه به زندگی مؤلف گران سنگ این اثر:

نام نامی و نسب گرامر

دانشمندی درد آشنا، صمیمی، نمدار، شاعری بلند آوازه، مؤلفی گرانمایه، آیه الله حاج شیخ محمد حسین مظفر، فرزند شیخ محمد، فرزند شیخ عبدالله، فرزند شیخ محمد، فرزند شیخ احمد، فرزند شیخ مظفر، سر سلسله‌ی عالمان بزرگ از خاندان آل مظفر.

طلیعه‌ی نور

آیه الله حاج شیخ محمد حسین مظفر، ستاره‌ی فروزان آل مظفر، پنجم شوال ۱۳۱۲ ق. در خانواده‌ی فقاہت و اجتهاد، در جوار حرم مطهر باب مدینة العلم النبی، نجف اشرف دیده به جهان گشود.

بیش از ۹ بهار از عمر شریفش نگذشته بود که پدر بزرگوارش را از دست داد و در تحت کفالت برادر بزرگش حاج شیخ عبدالنبی مظفر قرار گرفت.

اساتید

مقدمات و سطوح متوسطه را از اساتید معروف فرا گرفت، به حلقه‌ی درس برادرش آیة الله حاج شیخ محمد حسن مظفر (۱۳۰۱ - ۱۳۷۵ ق) پیوست و بیش‌ترین استفاده را از محضر ایشان برد.

آن‌گاه از خرمین علمی مراجع بزرگ عصر، حضرات آیات عظام شیخ محمدحسین نائینی (۱۲۷۷ - ۱۳۵۵ ق) شیخ ضیاءالدین عراقی (۱۲۷۸ - ۱۳۶۱ ق) و سید ابوالحسن اصفهانی (۱۲۸۴ - ۱۳۶۵ ق) خوشه‌چینی کرد و به همامات عالی رسید، شاگردان زیادی تربیت کرد و تألیفات گران‌سنگی خود به یادگار گذاشت.

در سال ۱۳۵۴ ق. که برادرش آیة الله شیخ محمد رضا مظفر «جمعیت متدی النشر» را بنیاد نهاد، با وی تشریک مساعی نمود.

در مسجد برادر و استادش آیة الله شیخ محمد حسن مظفر اقامه‌ی جماعت نموده، به ارشاد و هدایت مردم پرداخت.

پس از یک عمر تلاش، تحقیق، تدریس، تألیف، رویح و تبلیغ، سرانجام روز ۲۳ محرم الحرام ۱۳۸۱ ق. دار فانی را وداع گفت.

تألیفات

- از مؤلف بزرگوار آثار علمی فراوان بر جای مانده، که از آن جمله است:
۱. الآیات الثلاث، پیرامون: آیة تطهیر، آیة اکمال و آیة ولایت.
 ۲. الإسلام نشوؤه و إرتقاؤه، چاپ بیروت.

۳. التهاب نیران و مثير إكتياب الأشجان، پیرامون شهادت جان‌گداز رسول اکرم ﷺ، چاپ نجف، ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ ق.
۴. الامام الصادق علیه السلام، در دو مجلد، چاپ نجف اشرف ۱۳۶۹ ق.
۵. الأوصياء.
۶. تاريخ الشيعة، چاپ نجف اشرف، ۱۳۶۱ ق. با تقریظ شیخ آغا بزرگ، تهرانی.
۷. الثقلان: الكتاب والعتره، چاپ نجف اشرف، ۱۳۶۷ ق.
۸. حاشیه بر کتاب «الفین» علامه حلی، چاپ نجف اشرف، ۱۳۶۷ ق.
۹. حیاة الصادق علیه السلام، چاپ نجف اشرف، ۱۳۶۵ ق.
۱۰. دعاء الصادق علیه السلام.
۱۱. دیوان شعر.
۱۲. الرجال.
۱۳. السعائر الحسينية، چاپ نجف اشرف، ۱۳۵۰ ق.
۱۴. الشيعة في التاريخ، چاپ نجف اشرف، ۱۳۵۱ ق.
۱۵. الشيعة والامامة، چاپ نجف اشرف، ۱۳۷۰ ق.
۱۶. الشيعة و سلسلة عصورها.
۱۷. الصحيفة الصادقية.
۱۸. عقاید الشيعة.
۱۹. علم الامام.
۲۰. الفرحة الانسية في شرح النّفحة القدسيّه، چاپ نجف اشرف، ۱۳۴۵ ق.

۲۱. القرآن، تعلیمه وارشاده.
۲۲. موجز حیاة الرسول الاعظم.
۲۳. موجز علم الکلام.
۲۴. مؤمن الطاق، چاپ نجف اشرف، ۱۳۸۴ ق. بیروت، ۱۴۰۲ ق.
۲۵. میثم التمار، چاپ نجف اشرف، ۱۳۶۵ ق.
۲۶. هشام بن حکم.

کتاب حاضر

مؤلف بزرگوار روز ۱۶ ذیقعدة الحرام ۱۳۶۴ ق. از تألیف این کتاب پرداخته و در سال ۱۳۶۵ ق. در نجف اشرف به طبع رسیده است. چاپ دوم این کتاب به سال ۱۳۶۸ ق. در نجف اشرف، چاپ چهارم آن به سال ۱۳۹۸ ق. در بیروت و چاپ پنجم آن به سال ۱۴۰۶ در قم انجام پذیرفته است.

علامه‌ی بزرگوار شیخ آغا بزرگ تهرانی در ضمن شرح حال مؤلف، از این کتاب به عنوان نخستین اثر چاپی مؤلف نام برده^(۱) و در حالی که به تصریح خود ایشان، کتاب: «الشعائر الحسینیة» ایشان به سال ۱۳۴۸ ق. در بغداد^(۲) و کتاب «الشیعة فی التاریخ» ایشان به سال ۱۳۵۲ ق. در نجف اشرف به طبع رسیده است.^(۳)

۱. علامه‌ی تهرانی، نباء البشر، ج ۲، ص ۶۴۶.

۲. همو، الذریعة، ج ۱۴، ص ۱۹۱.

۳. همان، ص ۲۷۲.

همین کتاب یک بار دیگر به عنوان: «تاریخ الشیعة» با تقریظ علامه‌ی تهرانی به سال ۱۳۶۱ ق. در نجف اشرف به طبع رسیده است.^(۱)

پیش از همه‌ی اینها کتاب: «الفرحة الانسیة فی شرح النفعة القدسیة» ایشان به سال ۱۳۴۵ ق. در نجف اشرف به زیور طبع آراسته شده است.^(۲)

ره‌ی این بیان چهار عنوان یاد شده، پیش از تألیف کتاب «میثم تمّار» به چاپ رسیده است.

در عین حال همه‌ی ما بر سر سفره‌ی علامه‌ی بزرگوار شیخ آغا بزرگ تهرانی هستیم و همه‌ی کسانی که در یک قرن اخیر قلم به دست گرفته، اثر ارزشمندی از خود به یادگار نهاده‌اند، غالباً مدیون و مرهون علامه‌ی تهرانی می‌باشند.

کتابنامه‌ی میثم تمّار

در همه‌ی کتب سیره، تاریخ، تراجم، دانشنامه‌ی دائرةالمعارف‌ها، چندین ورق زرّین به شرح زندگانی و فداکاری سرِ ارِ سرِ دار، میثم تمّار رضوان الله علیه اختصاص دارد.

در این میان تعدادی کتاب مستقل، پیرامون آن صحابی نامدار و راه‌اکار مولای متّقیان علیه السلام به رشته تحریر درآمده، که با مشخصات آنها آشنا می‌شویم:

۱. احوال میثم تمّار، تألیف: علی بن محمّد برغانی قزوینی، متوفای

۱۲۳۳ ق.

۱. مشار، فهرست کتاب‌های چاپی عربی، ص ۱۵۰.

۲. امینی، معجم المطبوعات النجفیة، ص ۲۶۲.

۲. بحوث مختارة فی حق حواری امیرالمؤمنین، میثم بن یحیی التمار، به همت: هیئت مدیره‌ی حرم مطهر حضرت میثم، واحد فرهنگی، چاپ دارالضیاء، نجف اشرف، ۱۴۳۵ ق.
۳. بهترین دوست: میثم تمار، تألیف: ابوالفضل هادی منش، چاپ حدث نینوا، ۱۳۹۰ ش. قم.
۴. پله آید تا بلندای بهشت، چشم‌اندازهایی از زندگی میثم تمار، یار وفادار امام علی (علیه السلام)، تألیف: حسین دوستی، چاپ نوید اسلام، ۱۳۹۰ ش. قم.
۵. التماریت، قصائد شعرية فی حق الصحابی الجلیل میثم التمار، به همت هیئت مدیره‌ی حرم مطهر حضرت میثم، واحد روابط عمومی حرم مطهر، چاپ دارالضیاء، نجف اشرف، ۱۴۳۴ ق.
۶. در آرزوی دیدار، میثم بن یحیی التمار، تألیف: سید حمید موسوی گرمارودی، چاپ جامعه القرآن الکریم، ۱۳۸۷ ش. قم.
۷. در سایه‌سار میثم تمار، به همت هیئت مدیره‌ی حرم مطهر حضرت میثم، ترجمه‌ی: دکتر احسان مقدس، چاپ واحد فرهنگی حرم مطهر، دوم، ۱۴۳۲ ق.
۸. زندگانی میثم تمار، تألیف: رضا دیلمی، چاپ مسجد مقدس جمکران، ۱۳۹۰ ش. قم.
۹. زیارة میثم التمار، به همت: هیئت مدیره‌ی حرم مطهر حضرت میثم، چاپ واحد فرهنگی حرم مطهر، دوم، ۱۴۳۵ ق.
۱۰. سه رفیق: حبیب بن مظاهر، میثم تمار، رشید هجری، تألیف: مجید مسعودی، چاپ دلیل ما، ۱۳۸۲ ش. قم.

۱۱. سیمای میثم تمّار، تألیف: محمّد حسین مظفر، ترجمه‌ی محمّد محمدی اشتهازدی، چاپ علامه، ۱۳۵۱ ش. قم.
۱۲. الصّحابی میثم التّمّار، سیره، کرامته، زیارته، تألیف: حسین محمود شمري، چاپ مکتبه ابن فهد حلی، ۱۴۳۴ ق. کربلا.
۱۳. میثم تمّار، تألیف: احمد صادقی اردستانی، چاپ مشعر، ۱۳۹۱ ش. تهران؛ چاپ دوم: امیدی، ۱۳۵۱ ش. تهران.
۱۴. میثم التّمّار، تألیف: شیخ محمّد حسین مظفر (۱۳۱۲ - ۱۳۸۱ ق) چاپ اوّل: المکتبة المرتضویّة، ۱۳۶۵ ق. نجف اشرف؛ چاپ دوم: المکتبة الحیدریّة، ۱۳۸۵ ق. نجف اشرف؛ چاپ چهارم المکتبة الاسلامیّة الکبری، ۱۳۹۸ ق. بیروت؛ چاپ پنجم: شریف رضی، ۱۴۰۶ ق. قم؛ چاپ ششم: مؤسسه التّراسر، ۱۴۲۲ ق. نجف اشرف.
۱۵. میثم تمّار، تألیف: جمود، حدّثی، چاپ بوستان کتاب، ۱۳۸۱ ش. قم.
۱۶. میثم تمّار، تألیف: علی مقدم منش، چاپ آزادی، بی‌تا، قم.
۱۷. میثم تمّار، تألیف: کمال سیّد، چاپ انصاریان، ۱۴۲۱ ق. قم؛ چاپ دوم: دارالبیاق، ۲۰۱۳ م. بغداد.
۱۸. میثم تمّار، تألیف: محمّدباقر بهبودی، بی‌نا، ۱۳۳۳ ش. قم. مقدس.
۱۹. میثم تمّار، تألیف: محمّد رضا عبدالامیر انصاری، چاپ دارالمغرب، ۱۴۲۵ ق. بغداد.
۲۰. میثم تمّار، تألیف: محمّد سالار، چاپ هادی، بی‌تا.
۲۱. میثم تمّار، سروده‌ی: محمّد کامرانی اقدام، چاپ حدیث نینوا، ۱۳۸۵ ش. قم.

۲۲. میثم التّمّار، تألیف: هیئت تحریریّه (گروهی) چاپ الدّار الاسلامیّة، ۱۴۱۱ ق. بیروت. مصوّر، رنگی.
۲۳. میثم التّمّار، اوّل مصلوب الحِجَم فی الاسلام، تألیف: حیدر کریم جمالی، چاپ The Open School، ۲۰۱۳ م. شیکاگو، امریکا.
۲۴. میثم تمّار، سردار جان بر کف، تألیف: شیخ محمدحسین مظفر، ترجمه‌ی علم اکبر مهدی پور، چاپ توحید، ۱۳۶۶ ش. تهران.
۲۵. میثم تمّار، سردارِ سرِ دار، تدوین: هاجر نصر، چاپ مفید، ۱۳۵۹ ش. تهران.
۲۶. میثم التّمّار، شهید العزیزة والولاء، تألیف: شیخ محمدحسین مظفر (۱۳۱۲ - ۱۳۸۱ ق)، به هیئت مدیره‌ی حرم مطهر حضرت میثم، چاپ مؤسسه‌ی فرهنگی التّمّار، کوفه، ۱۴۳۲ ق.
۲۷. میثم تمّار، شهید عقیده و ولایت، تألیف: شیخ محمدحسین مظفر، ترجمه‌ی هدی حری نژاد، چاپ سلسله ۱۲۹۰ ش. قم.
۲۸. میثم تمّار، گنجینه‌ی اسرار علی علیه السلام، تألیف: سید محبتی موسوی زنجانرودی، چاپ میثم تمّار، ۱۳۷۷ ش. قم.
۲۹. میثم التّمّار و مکانته عند الامام علی علیه السلام، تألیف: فاضل عباس ملا، چاپ مرکز الامیر، بی تا، نجف اشرف.
۳۰. میثم یار تنهایی، تألیف: مصطفی ابوالقاسمی، چاپ انجام کتاب، ۱۳۶۳ ش. تهران.
۳۱. میثم تمّار، به زبان اردو - تألیف: کمال سید، ترجمه‌ی نثار احمد زین پوری، چاپ انصاریان، ۱۳۷۵ ش. قم.

۳۲. نخل سرخ، جناب میثم تمار، تألیف: مهدی وحیدی صدر، چاپ مجمع جهانی اهل بیت، بی تا، قم.
۳۳. نگاهی به زندگانی میثم تمار، تألیف: عباس قدیانی، چاپ فردابه، ۱۳۸۱ ش. تهران.
۳۴. نمایشنامه‌ی میثم تمار، تدوین: سعید شهرتاش، چاپ روزنه، ۱۳۸۰ ش. تهران.
۳۵. نمایشنامه‌ی میثم تمار، تدوین: مرتضی الهام، چاپ دارالبراق، ۲۰۱۳ م. بغداد.
- کتاب دیگری به نام «میثم تمار» از مرحوم سید عبدالرزاق مقرم (۱۳۱۶ - ۱۳۹۱ ق) منتشر شده که مشخصات آن به دست ما نرسیده، ولی جمعی از مؤلفان از آن نقل کرده‌اند.

علی اکبر مهدی پور

حوزه علمی قم

۱۷ ربیع الاول ۱۴۳۶